

Mottagare

Barn- och utbildningsnämnden

Komplettering mål- och budgetskrivelse 2027-2029

Förlag till beslut

Barn- och utbildningsnämnden äskar hos regionstyrelsen för år 2027, om ett budgettillskott på 1,5 miljoner kronor för nämndens åtagande enligt aktivitetskravsreformen.

Sammanfattning

Då vissa förutsättningar förändrats sedan vårens budgetarbete 2026, inkommer nu barn- och utbildningsnämnden med en komplettering till mål- och budgetskrivelsen för 2027-2029.

Kompletteringen avser äskande om budgettillskott på 1,5 miljoner kronor avseende kostnadsökningar för ökad vistelsetid för barn i förskola och fritidshem på grund av ny lagstiftning gällande aktivitetskravet för personer som uppbär försörjningsstöd.

Budgettillskottet på 1,5 miljoner kronor är Region Gotlands andel utav det generella statsbidraget på 260 miljoner kronor för utökad tid i förskola och fritidshem. Äskande om budgettillskott av det generella statsbidraget är i enlighet med finansieringsprincipen det vill säga med nya obligatoriska statliga uppgifter medföljer en statlig finansiering.

Riksdagen beslutade den 26 maj 2026 om ett aktivitetskrav för personer som uppbär försörjningsstöd. Lagstiftningen trädde i kraft den 1 juli 2026 och innebär ett utökat ansvar för kommunerna att erbjuda, följa upp och dokumentera aktiviteter för berörda individer. Reformen medför betydande organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för Region Gotland och berör flera verksamheter. Staten har kompenserat kommunsektorn genom utökade generella statsbidrag för att möjliggöra genomförandet av reformen.

Socialnämnden med sin förvaltning är föreslaget att få huvudansvaret för aktivitetskravet, vilket innebär att vara sammanhållande och tillhandahålla budget och tilldela ersättning till de verksamheter i Region Gotland som utför aktiviteter för de individer som berörs utav reformen. För socialnämnden innebär detta en budgetförstärkning om 11,6 miljoner kronor.

Ärendebeskrivning

Aktivitetskravet är en del av den nationella bidragsreformen. Den 26 maj 2026

beslutade riksdagen att införa ett nationellt aktivitetskrav för personer som uppbär försörjningsstöd. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2026 och innebär att personer som har haft försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader som huvudregel ska delta i aktiviteter utifrån sin individuella förmåga. Kravet på deltagande i aktiviteter ska tillämpas första gången för försörjningsstöd som avser oktober 2026.

Reformen är nationell och obligatorisk för samtliga kommuner. Det är därmed inte möjligt att avstå från att införa eller tillämpa aktivitetskravet. Lagstiftningen omfattar även statlig tillsyn och sanktionsavgifter vid systematiska brister i tillämpningen. Bestämmelserna om sanktionsavgifter träder i kraft den 1 juli 2027.

Syfte

Syftet med aktivitetskravet är att stärka individers möjligheter till egen försörjning genom arbete eller studier, motverka långvarigt bistandsberoende och minska utanförskap. Reformen ska också bidra till ökad delaktighet i arbets- och samhällslivet samt bättre ta tillvara arbetskraftsresurser.

Vad innebär reformen för Region Gotland?

Reformen innebär att Region Gotland får ett utökat ansvar att erbjuda, följa upp och dokumentera aktiviteter för personer som omfattas av aktivitetskravet. Aktiviteterna ska bidra till att stärka individens möjligheter att komma i arbete, förbättra språkliga förutsättningar, öka möjligheterna att söka arbete eller bestå av arbetsplatsförlagda aktiviteter. Deltagandet ska anpassas efter den enskildes förutsättningar och förmåga.

För Region Gotland innebär reformen behov av organisatoriska anpassningar, nya arbetssätt och utökad samverkan mellan socialförvaltningen, utbildnings- och arbetslivsförvaltningen, hälso- och sjukvårdsförvaltningen samt regionstyrelseförvaltningen. Det krävs även rutiner för uppföljning, dokumentation och samverkan med Arbetsförmedlingen och andra aktörer.

Finansiering

Staten har kompenserat kommunsektorn genom utökade generella statsbidrag enligt den kommunala finansieringsprincipen. För Region Gotland uppgår tillskottet till 11,6 mnkr från och med 2027. Det finns även 1,5 mnkr för ökade kostnader i barnomsorgen. Reformen innebär ökade kostnader för socialförvaltningen, utbildnings- och arbetslivsförvaltningen samt regionstyrelseförvaltningen. För att säkerställa ett samlat ansvar för reformens genomförande föreslås att statsbidraget tillförs socialnämnden, som därefter fördelar medlen till berörda verksamheter utifrån faktiska och bedömda kostnader.

Bedömning

Förvaltningens bedömning är att budgettillskottet till viss del kommer att täcka de ökade kostnaderna för barns vistelsetid i förskola och fritidshem. Den verkliga kostnaden är i dagsläget svår att beräkna och förutse på grund av

osäkra och okända parametrar. I äskandet inräknas även de fristående huvudmännen.

Beslutsunderlag

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-09-08

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Ester Alavei
Förvaltningsdirektör

Skickas till

ekonomiostyrning@gotland.se
registrator-rs@gotland.se